

ע"פ 4086/22 - מוחמד זלום נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

ע"פ 4086/22

לפני:

כבוד הנשיאה א' חיות

המערער:

מוחמד זלום

נ ג ד

המשיבה:

מדינת ישראל

ערעור על החלטתו של בית משפט השלום בירושלים
מיום 13.6.2022 במ"ת 37587-03-22 שניתנה על
ידי כבוד השופט ח' פס

בשם המערער:

עו"ד אמיר נבון; עו"ד שני אליס

פסק-דין

לפני ערעור על החלטתו של בית משפט השלום בירושלים (השופט ח' פס) מיום 13.6.2022 במ"ת 37587-03-22 שלא לפסול את עצמו מלדון בעניינו של המערער.

1. ביום 17.3.2022 הוגש כתב אישום נגד המערער ואדם נוסף, בו מיוחסות למערער עבירות של סחר בסמים. בצד כתב האישום הגישה המשיבה בקשה למעצר המערער והנאשם הנוסף עד לתום ההליכים המשפטיים נגדם. הליך המעצר, שהוא ההליך נושא הערעור דנן, הועבר בתחילה למותב אחר (השופט ב' אלעזר) - אשר קבע בהחלטה מיום 11.4.2022 כי קיימות ראיות לכאורה לעבירות המיוחסות למערער וכי מתקיימת לגביו עילת מעצר. עוד הורה השופט אלעזר על הגשת תסקיר בעניינו של המערער וציין כי המערער סובל מבעיות רפואיות. לאחר מכן הועבר ההליך למותב הנוכחי.

2. התסקיר הוגש ביום 19.5.2022, ובמסגרתו המליץ שירות המבחן על העברת המערער למעצר בית. בעקבות זאת התקיים דיון בפני המותב ביום 22.5.2022, שבמהלכו התנגד בא-כוח המשיבה להעברת המערער לחלופת מעצר. בתום הדיון הורה המותב על מעצר המערער עד לתום ההליכים, חרף המלצת שירות המבחן. בהחלטתו ציין המותב כי המערער אמנם מתמודד עם בעיות רפואיות, אך "כפי שעולה מתסקיר שירות המבחן עצמו, [המערער] מצליח להתמודד עם תנאי מעצרו". המערער הגיש ערר על החלטה זו ועל ההחלטה בעניין קיומן של ראיות לכאורה, אשר נדחה ביום 25.5.2022 (עמ"ת (מחוזי-ים) 51043-05-22; השופט א' נחלון). בית המשפט המחוזי ציין, באשר לחלופת המעצר: "אכן, ייתכן שניתן היה לקבל גם החלטה אחרת, וזאת בין היתר על רקע מצבו הרפואי של [המערער] ועל רקע המלצת שירות המבחן" - אך לא נפל בהחלטת המותב פגם אשר מצדיק את התערבותה של ערכאת הערעור. עוד ציין בית המשפט המחוזי: "הדעת נותנת כי [המערער] יוכל לקבל מענה למלוא צרכיו הרפואיים גם בעודו במעצר, וככל שלטעמו יידרש שמורה לו הזכות לנקוט הליכים מתאימים בעניין זה".
3. ביום 26.5.2022 הגיש המערער בקשה לבחינת האפשרות להעבירו למעצר בפיקוח אלקטרוני, וציין כי גורמי שב"ס מתקשים מטעמים טכניים לספק לו את הטיפול הרפואיים השגרתיים להם הוא זקוק. בהחלטה מהמשך אותו היום קבע המותב:
- "מדובר בבקשה לעיון חוזר בעניינו של מי שאך אתמול נדחה עררו בבית המשפט המחוזי [...] כאשר הן בהחלטתי והן בהחלטת כב' השופט נחלון בערעור ניתנה התייחסות למצבו הרפואי של [המערער].
- כך או כך ובטרם תינתן החלטה סופית ועל רקע טענותיו של [המערער] כי אינו מקבל את הטיפול הרפואי לו נזקק אני מורה לק' האסירים בבית המעצר בו עצור [המערער] להגיש עד ליום 2.6.2022 התייחסות כתובה לטענות. המשיבה תגיב אף היא לבקשה עד למועד האמור."
4. בימים 29.5.2022-30.5.2022 הגישו גורמי שב"ס שתי התייחסויות בעניינו של המערער, ובהמשך יום 30.5.2022 הגיש המערער בקשה לעיון חוזר בהחלטה מיום 22.5.2022 בעניין מעצרו עד תום ההליכים. בבקשתו טען המערער כי אחד המסמכים שהוגשו מטעם שב"ס מהווה "רפלקציה של מצבו הרפואי המורכב" ומעיד על הקושי להחזיקו במעצר. בהמשך יום 30.5.2022 הורה המותב למשיבה להגיב לבקשה, והוסיף הערה בזו הלשון: "אציין בזהירות כי על פי מסמכי גורמי הרפואה בשב"ס שהוגשו לתיק [המערער] זוכה לקבל את הטיפול הרפואי לו הוא זקוק".
5. למחרת, ביום 31.5.2022, הגיש המערער בקשה לפסילת המותב. לטענת המערער, ההערה שצוטטה לעיל מעידה כי המותב "רומז" למשיבה "על כוונתו ועל כך שכבר נתקבלה החלטה בליבו", ולא ניתן לשלול את האפשרות שאלמלא הערה זו הייתה המשיבה מסכימה לבקשה לעיון חוזר. על רקע זה סבר המערער כי "נפגעה מראית דעתו" של המותב באופן שמקים עילת פסלות, וכי המותב "מלכתחילה ביקש לקבל את תגובת שב"ס כדי לבסס את החלטתו העתידית".
6. לאחר שהמשיבה הביעה התנגדות לבקשת הפסלות ולבקשה לעיון חוזר, קבע המותב דיון בבקשה במעמד הצדדים והורה לקצין האסירים להגיש פירוט של הטיפולים הרפואיים שמקבל המערער. במהלך הדיון, אשר התקיים ביום 13.6.2022, עמד בא-כוח המערער על טענת הפסלות והוסיף כי יש טעם לפגם בכך שבית המשפט הורה לשב"ס

להגיש מסמכים שונים למרות שהצדדים להליך לא ביקשו זאת. בא-כוח המשיבה, מצדו, חזר על התנגדותו לבקשה.

7. המותב דחה את הבקשה לפסילתו על אתר, בקבעו כי ההחלטה מיום 30.5.2022 אינה מעידה על קיומה של עילת פסלות. המותב פירט את השתלשלות העניינים הרלוונטית בהליך והסביר כי "ברור מהבקשה להעברתו של [המערער] [ל]איזוק אלקטרוני" שיש צורך בהתייחסות גורמי הרפואה בשב"ס, ומשהוגשו ההתייחסויות, ציין המותב "כי על פי מסמך עובדתי שהוגש על ידי גורם רשמי במדינת ישראל, לכאורה [המערער] מקבל את הטיפול לו הוא זקוק". המותב הדגיש כי אין בעובדה זו כדי להעיד על "נעילת" דעתו, וכי יהיה ביכולתו של בא-כוח המערער להציג עובדות הסותרות את עמדת גורמי הרפואה.

להשלמת התמונה יצוין כי בהמשך יום 13.6.2022 הגיש המערער בקשה לתיקון פרוטוקול הדיון, שבה טען כי טרם מתן החלטת הפסלות הבהיר בא-כוחו שבכוונתו להגיש ערעור ככל שהבקשה תידחה, ובתגובה ציין המותב: "אני רק אעיר את תשומת ליבך [בא-כוח המערער] לכך שאין לך זכות ערעור על ההחלטה בבקשה לפסלות שופט, היות והליך כז[ה] אינו קיים במעצר, אז כך שזה לא רלוונטי בכלל". החלטה בבקשה זו טרם ניתנה.

8. מכאן הערעור שלפניי. המערער טוען כי המותב "נוקט בגישה תביעתית עצמאית" אשר מעוררת רושם כי "בחר צד עוד בטרם הגיבה התביעה", וזאת בניגוד לעקרונות השיטה האדברסרית. נטען כי התנהלות המותב מעידה כי הוא נמנע מלבחון אפשרויות לאיון המסוכנות של המערער "רק בכדי שלא תיפגע החלטתו הראשונית" בעניין הותרו במעצר. על כך ניתן ללמוד, לשיטת המערער, מכך שהמותב העלה מיוזמתו "טענות בעלות אופי 'תביעתי' - ובהן הדרישה למסמכים משב"ס וההערה שצוטטה בפסקה 4 לעיל - וכן מהאופן שבו נוסחה ההחלטה מיום 26.5.2022, שממנה עולה כי המותב "מבקש מסמך רשמי שיבסס את החלטתו 'הסופית'". עוד לשיטת המערער, ככל שהמותב היה מעוניין לברר את מצבו הרפואי האמיתי, היה עליו לבקש את מסמכי המקור של הבדיקות שעבר "ולא תגובה כללית של שב"ס", שכן גורמי שב"ס הסתירו מהמותב מידע מהותי.

המערער מוסיף וטוען כי החלטת הפסלות מחזקת את הסברה שדעת המותב "ננעלה". בתוך כך מדגיש המערער כי במסגרת פירוט השתלשלות העניינים בהליך, ציין המותב כי "ב"כ [המערער] לא השלים" עם ההחלטה מיום 22.5.2022 והגיש עליה ערר; לשיטת המערער, ניסוח זה מרמז על חוסר שביעות רצונו של המותב מכך שהמערער עשה שימוש בזכות הערר שלו. עוד מלין המערער על כך שהמותב התייחס לבא-כוחו באופן אישי, הן בהחלטת הפסלות והן בהחלטות נוספות - באופן שמתווה "מעין משוואה אישית" בין המערער ובא-כוחו, עלול ליצור "טריז בין נאשם לב"כ", ומעיד על "השיקולים הזרים" ששקל המותב בהחלטותיו. להבדיל, כך מדגיש המערער, המותב נמנע מלציין במפורש את בא-כוח המשיבה ומתייחס אליה כאל "המאשימה" בלבד - באופן שיוצר "פער רטורי" בהתייחסות לשני הצדדים בהליך. לבסוף מלין המערער על קביעת המותב, שכאמור לא קיבלה ביטוי בפרוטוקול, לפיה לא עומדת לו זכות ערעור על החלטת הפסלות - ולגישתו מדובר בניסיון להניא אותו מלהגיש ערעור. נוכח כל זאת סבור המערער כי יש להעביר את הליך המעצר בעניינו למותב אחר, ולו מטעמים של מראית פני הצדק.

9. עיינתי בערעור על נספחיו ובאתי לידי מסקנה כי דינו להידחות. המבחן לפסילת שופט מלשבת בדין קבוע בסעיף 77א(א) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984, ולפיו יש לבחון אם קיימות נסיבות שמקימות חשש ממשי למשוא פנים מצד המותב. לא שוכנעתי כי חשש כאמור עולה מנסיבות המקרה, ואף לא מצאתי הצדקה להעברת ההליך למותב אחר מטעמים של מראית פני הצדק.

כפי שנפסק לא אחת, רק לעיתים נדירות ייקבע שהפעילות השיפוטית מבססת כשלעצמה חשש ממשי למשוא פנים, וזאת הן ביחס לאמירות של המותב והן ביחס להחלטותיו (ע"פ 1609/19 שוראקי נ' מדינת ישראל, פסקה 4 (6.3.2019); כן ראו והשוו: ע"פ 8885/21 אלבז נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (26.1.2022); ע"פ 2206/18 אבו סלים נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (25.3.2018)). בענייננו, האופן שבו נוסחו ההחלטות שבמוקד בקשת הפסלות אינו חורג מהסביר ואינו מעיד על "נעילת" דעתו של המותב ביחס למערער או על "שיקולים זרים" כלשהם - וטענה חמורה ובלתי-מבוססת זו מוטב היה לה אלמלא נטענה. השגות המערער על כך שהמותב ביקש התייחסות משב"ס ולא הורה על הגשת סיכומי הבדיקות, הן טענות "ערעוריות" שאף הן אינן מקימות עילת פסלות (ראו, למשל: ע"פ 1072/22 ג'ולאני נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (24.2.2022)).

כמו כן, לא מצאתי ממש בטענת המערער בעניין ההתבטאות לגבי זכות ערעור על החלטת הפסלות. אף אם אניח כי התבטאות זו, כפי שצוטטה על ידי המערער, אכן נאמרה על ידי המותב - הגם שהבקשה לתיקון פרוטוקול הדיון טרם הוכרעה - לא מצאתי כי התבטאות נטענת זו מעידה על ניסיון להניא את המערער מלהגיש ערעור על החלטת הפסלות, או על קיומו של חשש ממשי למשוא פנים מצד המותב.

הערעור נדחה.

ניתן היום, כ"ג בסיון התשפ"ב (22.6.2022).

ה נ ש י א ה